

Tentamen

Datastrukturer (DAT036)

- Datum och tid för tentamen: 2012-08-24, 8:30–12:30.
- Ansvarig: Nils Anders Danielsson. Nås på 0700 620 602 eller anknytning 1680. Besöker tentamenssalarna ca 9:30 och ca 11:30.
- Godkända hjälpmedel: Kursboken (Data Structures and Algorithm Analysis in Java, Weiss, valfri upplaga), handskrivna anteckningar.
- För att få betyget n (3, 4 eller 5) måste du lösa minst n uppgifter. Om en viss uppgift har deluppgifter med olika gradering så räknas uppgiften som löst om du har löst *alla* deluppgifter med gradering n eller mindre.
- För att en uppgift ska räknas som ”löst” så måste en i princip helt korrekt lösning lämnas in. Enstaka mindre allvarliga misstag kan *eventuellt* godkännas (kanske efter en helhetsbedömning av tentan; för högre betyg kan kraven vara hårdare).
- Lämna inte in lösningar för flera uppgifter på samma blad.
- Skriv din tentakod på varje blad.
- Lösningar kan underkännas om de är svårlästa, ostrukturerade eller dåligt motiverade. Pseudokod får gärna användas, men den får inte utelämnas för många detaljer.
- Om inget annat anges så kan du använda kursens uniforma kostnadsmodell när du analyserar tidskomplexitet (så länge resultaten inte blir uppenbart orimliga).
- Om inget annat anges behöver du inte förklara standarddatastrukturer och -algoritmer från kursen, men däremot motivera deras användning.

1. Analysera nedanstående kods tidskomplexitet, givet att `m` och `n` är naturliga tal, att `stack` är en stack som till att börja med har längden `|stack|`, och att typen `int` kan representera alla heltal:

```
for(int r = 0; r < m; r++) {
    for(int c = 0; c < n; c++) {
        stack.push(c);
    }
}
```

Onödigt oprecisa analyser kan underkännas; använd gärna Θ -notation.

2. Uppgiften är att konstruera en datastruktur som representerar ”dubbelriktade maps” (bijektioner mellan ändliga mängder).

Exempel: Låt $S = \{1, 2, 3\}$ och $T = \{3, 4, 5\}$. Målet är att kunna representera de relationer mellan S och T som relaterar varje element i S med exakt ett element i T , och vice versa. Följande sex relationer är möjliga:

$1 \leftrightarrow 3$	$1 \leftrightarrow 3$	$1 \leftrightarrow 4$	$1 \leftrightarrow 4$	$1 \leftrightarrow 5$	$1 \leftrightarrow 5$
$2 \leftrightarrow 4$	$2 \leftrightarrow 5$	$2 \leftrightarrow 3$	$2 \leftrightarrow 5$	$2 \leftrightarrow 3$	$2 \leftrightarrow 4$
$3 \leftrightarrow 5$	$3 \leftrightarrow 4$	$3 \leftrightarrow 5$	$3 \leftrightarrow 3$	$3 \leftrightarrow 4$	$3 \leftrightarrow 3$

Datastrukturen ska ha följande operationer:

Bijection Konstruerar en bijektion mellan två tomma mängder.

insert(s, t) Anta att bijektionen relaterar mängderna S och T . Om s redan finns i S eller t redan finns i T så ska operationen rapportera att ett fel inträffat. Annars läggs paret $s \leftrightarrow t$ till bijektionen (som då relaterar mängderna $S \cup \{s\}$ och $T \cup \{t\}$).

target(s) Om det finns ett par $s \leftrightarrow t$ i bijektionen så ges t som svar, annars `null`.

source(t) Om det finns ett par $s \leftrightarrow t$ i bijektionen så ges s som svar, annars `null`.

Du kan anta att alla element är heltal. Analysera operationernas tidskomplexiteter och se till så att varje operation har tidskomplexiteten $O(\log n)$, där n är antalet bindningar.

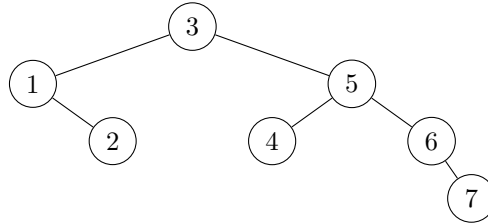
Exempel: Följande kod, skriven i ett Javaliknande språk, ska ge `true` som svar:

```
Bijection b = new Bijection();
b.insert(1, 2);
b.insert(2, 3);
return b.target(1) == 2 && b.source(2) != 3;
```

Tips: Konstruera inte datastrukturen från grunden, bygg den hellre m h a standarddatastrukturer.

3. *För trea:* Beskriv en algoritm som konverterar en sorterad array till ett AVL-träd.

Exempel: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7] kan konverteras till följande träd:

Tips: Det är fritt fram att använda standarddatastrukturer och -algoritmer från kursen.

För fyra: Som för trea, men algoritmen måste vara linjär i antalet element ($O(n)$, där n är arrayens längd). Visa att så är fallet.

Du kan (men måste inte) anta att AVL-träd representeras av följande Javaklass (där vi låtsas att typen `int` kan representera alla heltal), och att du har tillgång till klassens privata delar:

```
public class AVLTree<A extends Comparable<? super A>> {
    // Trädnod. Tomma träd representeras av null.
    private class TreeNode {
        A contents; // Innehåll.
        TreeNode left; // Vänstra barnet.
        TreeNode right; // Högra barnet.
        int height; // Trädets höjd.

        // Skapar en trädnod. Krav: Skillnaden mellan de två
        // delträdens höjder får vara max 1.
        TreeNode(TreeNode left, A contents, TreeNode right) {
            int leftHeight = left == null ? -1 : left.height;
            int rightHeight = right == null ? -1 : right.height;

            assert(Math.abs(leftHeight - rightHeight) <= 1);

            this.contents = contents;
            this.left = left;
            this.right = right;
            this.height = 1 + Math.max(leftHeight, rightHeight);
        }
    }

    // Roten.
    private TreeNode root;

    ...
}
```

4. *För trea:* Beskriv en algoritm som, givet en ändlig mängd variabler V och en mängd strikta olikheter $O \subseteq \{x < y \mid x, y \in V\}$, avgör om variablerna kan bytas ut mot heltal på ett sådant sätt att alla olikheterna uppfylls (samtidigt). Här står $<$ för den vanliga strikta olikheten ... $< -2 < -1 < 0 < 1 < 2 < \dots$

Exempel:

V	O	Resultat
$\{a, b, c, x, y\}$	$\{a < b, x < y\}$	Ja
$\{x, y, z\}$	$\{x < y, y < z\}$	Ja
$\{x, y, z\}$	$\{x < y, y < x\}$	Nej
$\{\}$	$\{\}$	Ja

För fyra: Som för trea, med följande skillnader:

- Om olikheterna kan uppfyllas ska algoritmens resultat utökas med ett exempel på en korrekt variabeltilldelning (d v s en variabeltilldelning som gör så att alla olikheterna uppfylls).
- Algoritmen måste vara effektiv, och algoritmens värstafallstidskomplexitet ska analyseras. Redovisa algoritmens detaljer tillräckligt noggrant för att kunna analysera tidskomplexiteten (det kan till exempel vara lämpligt att dokumentera hur du representerar mängder).

Exempel:

V	O	Resultat
$\{a, b, c, x, y\}$	$\{a < b, x < y\}$	Ja: $a = c = x = 0, b = y = 1$
$\{x, y, z\}$	$\{x < y, y < z\}$	Ja: $x = 0, y = 1, z = 2$
$\{x, y, z\}$	$\{x < y, y < x\}$	Nej
$\{\}$	$\{\}$	Ja:

5. Betrakta följande Javaklass, som representerar dubbellänkade listor:

```
public class List<A> {
    private class ListNode {
        A          contents; // Innehåll.
        ListNode next;      // Nästa nod; null om det inte
                           // finns fler noder.
        ListNode prev;     // Föregående nod; null om det
                           // inte finns fler noder.

        ListNode(ListNode prev, A contents, ListNode next) {
            this.prev = prev;
            this.contents = contents;
            this.next = next;
        }
    }

    // Pekar på första listnoden; null om listan är tom.
    private ListNode head;

    // Diverse metoder (som ej får användas i lösningen).
    ...
}
```

Lägg till en metod

```
public void reverse()
```

till klassen. Metoden ska reversera listan. *Exempel:* [ ] ska transformeras till [ ], och [0, 1, 2] till [2, 1, 0].

Endast detaljerad kod (inte nödvändigtvis Java) godkänns. Du får inte anropa några andra metoder/procedurer (förutom `List`- och `ListNode`-konstruerarna), om du inte implementerar dem själv.

Metoden måste vara linjär i listans längd ($O(n)$, där n är längden). Visa att så är fallet.

Tips: Testa din kod, så kanske du undviker onödiga fel.

6. Låt oss implementera en kö på följande sätt:

Tillståndsvariabler Kön består av två stackar:

```
private Stack<A> front, back;
```

Den första stacken, "framstacken", innehåller början av kön. Den andra, "bakstacken", innehåller resten av kön, men i omvänd ordning. Till att börja med är båda köerna tomma.

Exempel: Låt oss använda notationen (f, b) för en kö med framstack f och bakstack b . Köen $[1, 2, 3, 4, 5]$ kan representeras av $([1, 2], [5, 4, 3])$. Den kan också representeras av $([1], [5, 4, 3, 2])$.

enqueue(a) Elementet a läggs till sist i kön genom att det stoppas in först i bakstacken:

```
back.push(a);
```

Exempel: Om **enqueue(6)** appliceras på $([1], [5, 4, 3, 2])$ blir resultatet $([1], [6, 5, 4, 3, 2])$.

dequeue Köns första element tas ut på följande sätt (ni kan anta att den här operationen bara appliceras på icke-tomma köer):

- Först testas det om framstacken är tom. I så fall flyttas alla element från bakstacken över till framstacken:

```
if (front.isEmpty()) {
    while (! back.isEmpty()) {
        front.push(back.pop());
    }
}
```

- Sedan poppas framstackens första element:

```
return front.pop();
```

Exempel: Om **dequeue** appliceras på $([1], [5, 4, 3, 2])$ blir resultatet 1 samt den nya kön $([ ], [5, 4, 3, 2])$. Om **dequeue** appliceras på den kön blir resultatet 2 samt den nya kön $([3, 4, 5], [ ])$.

Bevisa att de två operationerna ovan tar amorterat konstant tid (givet att en kö bara kan inspekteras eller modifieras m h a de operationerna).

Kortfattade lösningsförslag för tentamen i
Datastrukturer (DAT036)
från 2012-08-24

Nils Anders Danielsson

1. Den yttre loopen körs exakt m gånger, för varje varv i den yttre loopen körs den inre loopen exakt n gånger, och övrig kod tar konstant tid varje gång den körs, så tidskomplexiteten är $\Theta(mn)$.
2. Man kan representera en bijektion $f: S \rightarrow T$ med hjälp av två "maps", en som svarar mot f och en som svarar mot f^{-1} . En möjlig implementation (i Java):

```
import java.util.*;

public class Bijection<S, T> {

    private Map<S, T> to;
    private Map<T, S> from;

    public Bijection() {
        to = new TreeMap<S, T>();
        from = new TreeMap<T, S>();
    }

    public void insert(S s, T t) {
        if (to.containsKey(s) || from.containsKey(t)) {
            throw new IllegalArgumentException();
        }
        to.put(s, t);
        from.put(t, s);
    }

    public T target(S s) {
        return to.get(s);
    }

    public S source(T t) {
        return from.get(t);
    }
}
```

Konstrueraren `Bijection` tar konstant tid, och om vi antar att `S` och `T` båda är `Integer` (och jämförelser därför tar konstant tid) så är övriga operationer logaritmiska i antalet bindningar.

Man kan troligtvis förbättra tidskomplexiteten genom att använda `HashMap` istället för `TreeMaps`.

3. Enkel lösning: Skapa ett tomt träd, gå igenom arrayen (med en iterator) och sätt in varje element i trädet.

Mer effektiv lösning (åtminstone asymptotiskt): Utnyttja att arrayen är sorterad och bygg upp trädet manuellt, som i följande Javakod:

```
// Skapar ett AVL-träd från en array.
//
// Krav: Arrayen måste vara sorterad.
public AVLTree(ArrayList<A> ns) {
    root = fromArray(ns, 0, ns.size() - 1);
}

// Skapar ett AVL-träd från en array. Endast noderna på position
// {from, from + 1, ..., to} inkluderas.
//
// Krav: Arrayen måste vara sorterad, och om from <= to måste
// följande olikheter vara uppfyllda:
// 0 <= from <= to < ns.size().
private TreeNode fromArray(ArrayList<A> ns, int from, int to) {
    if (from <= to) {
        // Om vi låter ett av mittedelementen vara rot så kommer
        // vänster och höger delträd att uppfylla
        // AVL-trädsinvarianten (eftersom de är lika stora, ±1,
        // och har minimal höjd).
        //
        // Notera att om from <= to så har vi
        // from <= middle <= to,
        // så vi indexerar inte utanför ns, vi uppfyller
        // fromArrays krav, och fromArray terminerar.
        int middle = from + (to - from) / 2;
        return new TreeNode(fromArray(ns, from, middle - 1),
                             ns.get(middle),
                             fromArray(ns, middle + 1, to));
    } else {
        return null;
    }
}
```

Om man vill vara noggrann kan man bevisa att träden har minimal höjd med hjälp av induktion.

Koden ovan utför konstant arbete per arrayelement, och är alltså linjär i antalet element.

4. Om variablerna representeras som konsekutiva heltal $0, 1, 2, \dots, n-1$ så kan V representeras med ett enda heltal: n .

Mängden O kan representeras av en "set"-datastruktur innehållandes par av variabler (heltal), där paret (i, j) står för $i < j$.

Algoritmens resultat kan representeras på följande sätt: Nej kan representeras av `null`, och en korrekt tilldelning kan representeras av en array av längd n som innehåller variabel i s tilldelning på position i (om vi räknar från 0).

Algoritmen (med V och O som indata):

- (a) Skapa en riktad graf G med en nod för varje variabel i V , och en kant från i till j om $i < j$ finns i O .
- (b) Försök sortera grafen topologiskt.
  - Om grafen kan sorteras topologiskt så tilldelas varje nod i ett topologiskt nummer t_i (givet att en lämplig algoritm används). De här numren har egenskapen att $t_i < t_j$ för noder i, j med $i < j \in O$. Ge $[t_0, t_1, \dots, t_{n-1}]$ som svar.
  - Om grafen inte kan sorteras topologiskt så finns det en cykel i grafen, och alltså finns det ingen korrekt variabeltilldelning. Ge `null` som svar.

Värstafallstidskomplexitet (om grafen representeras av en array, av längd $n = |V|$, som innehåller grannlistor):

- Skapa graf: $\Theta(|V| + |O|)$.
- Topologisk sortering: $O(|V| + |O|)$.
- Skapa array: Om den topologiska sorteringen implementeras på lämpligt sätt så får vi arrayen som svar från sorteringsalgoritmen.

Totalt: $\Theta(|V| + |O|)$, vilket nog får klassas som effektivt.¹

---

¹Notera dock att om O är tom så är algoritmen exponentiellt långsam, uttryckt i storleken av dess indata (om storleken av V är $\Theta(\log |V|)$).

5. Implementation av `reverse` (i Java):

```
public void reverse() {
    ListNode here = head;

    // Gå igenom listan och byt plats på next- och
    // prev-pekarna.
    while (here != null) {
        ListNode next = here.next;
        here.next = here.prev;
        here.prev = next;

        // Om vi är på sista noden, uppdatera head-pekaren.
        if (next == null) {
            head = here;
        }

        here = next;
    }
}
```

Algoritmen utför konstant arbete för varje nod, och är alltså linjär i listans längd.

6. Låt oss använda potentialmetoden, där potentialen är en positiv konstant k gånger bakstackens längd: $\Psi(f, b) = k|b|$. Den här potentialfunktionen är OK, eftersom ursprungstillståndet (den tomma kön) har den minsta möjliga potentialen:

$$\forall f, b. \quad \Psi([], []) = 0 \leq k|b| = \Psi(f, b).$$

Det återstår att analysera de två operationerna:

enqueue(a) Koden tar konstant (faktisk) tid, och potentialen ökar med k , så den amorterade tidskomplexiteten är

$$O(1) + k = O(1).$$

dequeue Anta att kön består av framstacken f och bakstacken b . Om f är tom så är den amorterade tidskomplexiteten

$$O(|b|) + 0 - k|b|,$$

vilket är $O(1)$ om k kan väljas tillräckligt stor. Om f inte är tom så ändras inte potentialen, varför den amorterade tidskomplexiteten är $O(1)$.

Eftersom k kan väljas tillräckligt stor kan vi dra slutsatsen att båda operationerna tar amorterat konstant tid.